

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Zakaj se je na Nemškem preganjanje katoliških duhovnov pričelo.

Bismark je ustvaril zedinjeno Nemčijo; Nemci naj mu bodo hvaležni za to. Mi Slovenci se tega nemamo veseliti, kajti Nemčija ni še cela. Treba je še nemško-avstrijskih dežel; da Nemci k tem tudi Slovensko in Češko prištevajo, je znano.

Bismark pa je našel veliko zapreko pri tem zedinjevanju Nemčije, namreč katoličanstvo na nemškem jugu. Nezadovoljen z zedinjeno Nemčijo, hotel jo je celo poprusiti, željan vse vajeti nad državo v Berlinu skupno in centralistično voditi; se vé, da mu je moralo pri tem poželjenji katoličanstvo še bolj na poti biti. Ako bi bil mož malo menj prevzet, pustil bi bil stvari, kakor so od nekdanj bile, namreč katoličanstvo in vse druge posebnosti nemškega juga, ter zadovoljil se z bolj federalistno združenjo Nemčijo. Pa kakor prvi Napoleon po svojih zmagah ni poznal niti Bogá, niti natornih zakonov Njegovih, takó je mislil tudi Bismark po slavni zmagi nad Francozi, da se njemu nijedna reč na svetu več ustavlja ne more in ne smé, pričel je smelo poprusovanje cele Nemčije. Naravno je moral toraj skušati katoličanstvo uničiti, in dal je svojim „svinjskim pastirjem“ (tako imenuje svoje časnike) nalog, grditi katoliško cerkev, kolikor se dá; to so te servilne kreature vestno izpolnovali.

Pastirji katoličanov, duhovni, so se temu ustavili, kakor je bilo pričakovati in kar je tudi njihova dolžnost. Torej se je začelo hujkanje na duhovne. Naredile so se postave, kterim nasprotovati so bili katoliški duhovni po

svoji vesti primorani. Kaj se je po tem godilo, znano je vsem: škofi in duhovni se zapirajo, jezuitje so se pregnali itd., pričelo se je neslišano preganjanje duhovnikov. Med tem novomodni preroki materijalizma širokoustno svoje ideje razglašajo, in bolj ko krščansko vero napadajo, bolj se jim od strani „omikancev in polomikancev“ ploska. Tako je stanje za sedaj; kedaj in kakó se bo končalo, tega ne vemo; naše simpatije so na tisti strani, kjer je mirno prepričanje, voljno prenašanje krivičnega preganjanja in zaupanje v Bogá; nikakor pa ne tam, kjer se čuje vpitje: napredek hočemo, pa se vračajo nazaj v poganstvo in v čase Nerona in Kaligule, — svobodo hočemo, pa nedolžne državljane iz dežele iztiravajo in zapirajo; mir in red hočemo, — pa tlačijo vse lastne, in dražijo vse sosedne narode.

Če je to istina, in to je istina, ali se more najti Slovenec, kateri bi zmago želel oni stranki nemški, ktera pijana od slave in samohvale, vsej Evropi z orožjem grozi, ktera podkurjava in moralčno podpira naše avstrijske ustavoverce, brate po duhu pruskim liberaluhom; ktera v svoji neizmerni oholosti hoče vreči vse kralje s prestolov in celó Bogá iz nebes; ktera jasno in brez dvombe povdarja, da mi Slovenci in Čehi spadamo k Nemčiji; ktera tako kruto tlači in davi naše slovanske brate v Poznanju, in kaže s tem, kakó bo z nami delala!

Zares prav „mlade“ in servilne mladostovenske neumnosti je treba, da more kdo s takimi ljudmi simpatizirati! Pa še več! Ne samo simpatizirati, celo pomagati jim po vsi moči!

V prašam vsacega pametnega politika, ali

se nimamo mi Slovani tega veseliti, če se prikažejo na nemškem jugu separatistične tendence? Ali ni bolje za nas, če se sovražnik slabi, če je nesložen, nego če je edin in močan? —

In pojdemo dalje, in vprašajmo: če je katoliško duhovstvo res sovražno zedinjeni Nemčiji, ali je to nam kaka škoda? Ali imamo mi vzrok po duhovnikih in po katoliški cerkvi mahati, če našega edinega sovražnika, Prusa in njegove prijatelje, slabijo? Ali nasprotno ne delamo Prusom v roke, če jim pomagamo v borbi zoper katoličanstvo?

In dalje prašam: Ali so duhovniki mar našim težnjam sovražni? ali nam zabranjujejo zedinjeno Slovenijo? ali nasprotno niso vedno z nami stali v borbi za naše pravice proti nemškemu nasilju?

Kake uzroke imamo mi, duhovne preganjati, ki so od nekdanj stali na strani našega naroda?

Ali nam mar papež zabranjuje politično svobodo? Ali nam papež krati ravnopravnost? Ali mar papež naša društva razpušča? Ali mar papež naše vrednike in pisatelje na Žabjek zapira? Ali nas papež hoče podjarmiti in potujčiti?

Zares, le Vošnjakova kratkovidnost zamore sovražnike tam iskati, kjer jih ni, in tam prijatelje, kjer so odločni sovražniki!

V resnici, če je to politika, kar „Narod“ za tako proglašá, potem ne vem, kaj je blaziranost in neumnost!

Naravno je, da so Bismarkovi „svinjski pastirji“ vse baže laži in obrekovanj iznašli, da bi z njimi katoličanstvo grdili; naravno je, da so tudi nas, ker smo v zvezi z duhovni in katoličanstvom borili se zoper prusizem, zmér-

Podlistek.

Statistični listek.

Železnice celega sveta in Jesenkov „Občni zemljopis“.

(Dalje.)

Če železnice italijanske primerimo z ljudmi vseh italijanskih dežel v dotičnih dobah, prišlo je (do l. 1866 ne gledé na Beneško in Rimsko)

*) Jesenkov „Občni zemljopis“ je jako obširna knjiga, ki obsega 30 drobno tiskanih pol v veliki oktavi. Čitatelju ponuja to delo premnogo raznovrstnega gradiva iz zvezdoznanskega, prirodnoznanskega in državnoznanskega zemljepisja, zlasti so pa kulturostatistični oddelki tako obširni, da zadostujejo vsakemu, ki potrebuje poduka v takih stvaréh. Primeroma jako cena knjiga se dobiva pri Klerru, Giontiniju, Lercherju in Tilla v Ljubljani, pri Siegelnu v Celovci, pri Soharji in Paternolliu v Gorici, pri Tandlerji v Novem Mestu, pri Geigerju v Colji, pri Ferlinici v Mariboru, pri Blankcu v Ptuj — pa pri spisatelji in založniku samem v Trstu. —

Vred.

leta 1850 na 1 kilm. želez. ceste	46600 ljudi,
„ 1855 „ 1 „ „ „	24400 „
„ 1858 „ 1 „ „ „	18500 „
„ 1860 „ 1 „ „ „	13300 „
„ b) 1866 „ 1 „ „ „	4530 „
„ 1870 „ „ „ „	4160 „
„ 1873 „ „ „ „	4100 „

Dolgost železnih cest primerjena površju italijanskega polotoka (do 1866 brez Beneškega in Rimskega) kaže se v sledečem kazalu; prišlo je namreč

leta 1845 na 1 kil. žel. ceste	1694	kil. površja,
„ 1850 „ 1 „ „ „	572	„ „
„ 1855 „ 1 „ „ „	286	„ „
„ 1860 „ 1 „ „ „	151	„ „
„ a) 1866 „ 1 „ „ „	55	„ „
„ b) 1866 „ 1 „ „ „	54	„ „
„ 1870 „ 1 „ „ „	47	„ „
„ 1873 „ 1 „ „ „	44	„ „

Pregled španjskih železnic.

Sprelepo deželo španjsko so v sedanjem stoletju skoro neprestano pretresale politične

prekucije: zadnja leta ustanovila se je republika, pa kakor je čutiti, tudi ta nima trdne, niti gmotne niti moralne podlage. Po takem se ni čuditi, da so Španjci primeroma pozno mislili na železnice. Prva železnica bila je napravljena meseca novembra 1848 in sicer v najbolj izobraženi, najbolj razviti, najbolj bogati pokrajini Katalonski med Barcelono in Mataro; merila je 27·8 kilometrov (2·73 milje). Kljubu neugodnim državnim razmeram so jih poslej še precej hitro zidali. Druga železna cesta bila je odprta meseca svečana 1851 in sicer 47·5 kilom. (6·4 milje) dolga črta od Madrida do Aranjueza. V prvem desetletju naredili so jih uže toliko, da so 1858 merile 1083 kilometrov (146 milj). Še hitreje so se razvijale naslednja leta, zlasti od l. 1864, ko je vlada po velikanskem načrtu jela podpirati njih zidanje. Kmalu so prepregle vso deželo od velikih pristanišč in mest ob Sredozemkem morji do Kadiza in portugalske meje, kjer se sklepajo s portugalskimi železnicami; sklenile so se prek Pirenejev s francoskimi železnicami;

jali z reakcionarji, farškimi hlapci itd.; pa čez vse mere neumno in žalostno je, da so se našli Slovenci, kateri so se dali premotiti od „svinjskih pastirjev“, ki so tako dolgo delali in delali liberalne (t. j. prusoljubne) Slovence, da so jih res naredili, najprej Vošnjaka in potem še več drugih „razsvetljenih“ glav; in si pač lahko Schaffer v kazinskih shodih dobrika, da so se našli Slovenci, kateri so povsod z njim (t. j. z „velikim“ Dolfijem) glasovali, in da se bo kmalo posrečilo združenim Prusakom in Mladoslavencem uničiti klerikalno t. j. narodno stranko — na blagor in korist velike Nemčije!

Ali se ne dozdeva vsakemu pametnemu politiku smešno, če se „Narod“ hvali, kako celo ustavoverci (t. j. prusaki) „spoštujejo“ mladoslavenske poslance, če pripoveduje, kako si pridobivajo Mladoslavenci simpatije v slovenskih mestih (t. j.) nemčurjskih gnezdih?

Verjamemo „Narodu“ to vse, saj Mladoslavenci so si te simpatije tudi zaslužili: razdrli so narodno slogo, in začeli so svojim liberalnim prijateljem v slovenskih in pruskih mestih na ljubo duhovščino napadati, v kateri Prusak instinktivno svojega sovražnika vidi. Vsled tega mladoslavenskega rovanja smo prišli ob vso moč; propadli smo pri volitvah, kjer niso zmagali nemčurji vsled naše nesloge, dali so jim Mladoslavenci svoje glasove, kakor na Goriškem, kjer so rajši ustavoverca Winklerja, ko narodnjaka Tonklija volili! — Ali nemajo po vsem tem nemškutarji in Nemci dosti uzrokov, z Mladoslavenci simpatizirati? In če jim še po vrhi Razlag v državnem zboru „avtonomijo“ pred noge vrže, kako ne bitakim ljudem prijazni bili?!

Če je Mladoslavencem toliko za nemške simpatije, naj jim še pravice našega jezika žrtvujejo, saj vse drugo so jim tako že, potem so si nemškega ploskanja in nemške hvale še bolj gotovi.

Le proč torej še z jezikom, kjer je krava, naj bo še tele! — Kaj še preišljujete? — Se vam mar jasni, mar li spregledujete? Zares, zadnji čas bi bil!

Slovenci, premislite, kam pridemo po tej poti! Nikamor drugam, ko v prusko sužnjost!

Kdor me razume, naj mi pomaga vedriti duhove!

Štremajerjevi groši — in še nekaj.

Ker se nam zopet Štremajerjevi groši ponujajo, je čas, da enkrat resno besedo o tem spregovorimo.

Da plača mnogih duhovnih služeb stanu in tirjatvam časa ni primerna, to pripoznavajo celó nasprotniki duhovništva, to je tudi pripoznala vlada sama s tem, da je že pred tremi leti v državnem zboru predlagala, plače duhovnom vrediti, dotlej pa slabo plačanim duhovnikom z začasno podporo pomagati. To je prav in hvale vredno; to kaže, da vlada naše stiske in potrebe vsaj nekoliko pozna. — Mazilo za to rano — zdaj začasna podpora, pozneje povišane plače — zna pravo biti; ali način, kako se to mazilo pripravlja, kuha in poklada, je po naših mislih cerkvi nevaren, duhovščini škodljiv in jako pripraven korupcijo vvesti tudi v svetišče; zelo se bojimo, da se po tem mazilu rana prisadí in namesto boljše, le še hujša postane. Kako silno nevaren, da naravnost škodljiv je način duhovske podpore, hočemo po dozdej znanih skušnjah nekoliko dokazati, če tudi morebiti s tem „Narodu“ in pajdašem skrivno veselje napravimo, ali morebiti celó na naši strani v kako zamero pridemo.

Mi nočemo in ne smemo vladi slabih namenov podtikati, vendar pa po storjenih skušnjah lahko brez ovinkov rečemo, da bi nam vlada z nobeno rečjo ne mogla toliko škodovati, kakor ravno s to podporo po tem načinu. Kar bi nam imelo biti v podporo in polajšanje, nam je v kvar in kazen; ta podpora škoduje celemu duhovskemu stanu; tistim, ki so prosili, in unim, ki niso prosili; škoduje pa tudi vladi sami.

I. Podpora škoduje tistim, ki so prosili, naj so že kaj dobili ali nič. S tem, da so nekteri prosili, so razdor naredili med duhovščino, so med nami tako potrebno edinstvo skalili; vladi pa pravico pripoznali, ktera ji po naših mislih, in menda tudi po kanoničnem pravu, nikakor ne gre; so Štremajerju orožje v roke dali, ki se ga zna danes ali jutri v škodo cerkve posluževati (če se ga morebiti že ni?), so mu dali šibo, ki bo danes ali jutri njih in druge sobrate tepla. In če je bila njih prošnja tudi uslišana, kaj so pač dobili? Nekaj goldinarjev; zgubili so pa mirno vest, zaupanje in ljubezen svojih sobratov! Kaj je pač več vredno? Naj povedo, kdo nas je tako razdvojil? Zakaj se zdaj sosed ogiblje sosedu? Zakaj so zdaj nekteri tako plašni postali? Zakaj smo si naenkrat tako mrzli in ptuji? Nesrečni denar je to storil; Štremajerjevi groši!

II. Podpora ta je pa tudi škodovala tistim, ki niso prosili. Morebiti so bili nekteri veliko

bolj potrebni kakor uni, ki so prosili in dobili. Naj bi bili pa prosili, saj je bil denar na ponudbo in je zdaj zopet! Le počasi! Kaj pa vest pravi, kateri so naš mil. knezoškof v svoji okrožnici (3. junija 1873 šte. 501) to reč v razsodbo pustili. Ona pravi, da to ne gre, za skledo leče imenitna načela in pravice cerkvene prodajati, da ni prav in lepo zavoljo nekterih krajcarjev bratovsko vzajemnost kaliti in razdirati! In kaj bo vest temu rekla, če so celó taki prosili, katerim ni bilo čisto nič sile; ali se ne pravi to, verski zalog oškodovati? Storjena škoda se pa mora ne le po „Štapfu“, ampak tudi po malem katekizmu popraviti! Stanovitni duhovni, ki so v silah, pa niso prosili, niso hoteli vestne prostosti za nekatere krajcarje prodati. Naj povedo prosilci, ali imajo pogum, vladi oponirati (se vé, da le v pravičnih rečéh), ali imajo srčnost za protivladinega kandidata agitovati ob času volitve? In če to storé, ali smejo potem še podpore prositi in ali jo bodo še dobili? (Gl. „Slov.“ I. l. št. 11.). Ali si niso tedaj s tem rok in jezika zavezali? Pogumen in možat duhoven pa, ki ni hotel s to podporo svoje vestne prostosti prodati, je ravno od prosilcev v še večje stiske in zadrege pahnen. Stanovitnost njegova mu za zdaj še krajcarja ni prinesla; njegovo stanje se zavoljo značajnosti ni poboljšalo, ampak je toliko bolj težavno postalo, ker si prosilec z dobljeno podporo pomaga, on pa s svojo značajnostjo strada! In če te žalostne razmere dalje časa trpé, ali pa če se še pomnožijo, kakor se kaže, ali ne bo nazadnje tudi popred stanovitni omahovati začel, in denarju za ljubo svojih načel zavrgel ali saj zatajil? Ali ni to korupcija? vestna tezalnica?

Če je pa kdo poklican v sedanjem, brez značajnem času dajati zgled stanovitnosti in srčnosti, je gotovo duhoven. Če se bo pa on zavoljo nekterih goldinarjev v srcu nepotrjenim načelom ukljanjal, kako hočemo potem značajnosti in moštva pričakovati pri prostem ljudstvu? Saj imamo vendar prelepe zglede značajnosti. Če naš oče papež milijone zaničujejo zavoljo nepostavnega in nepravičnega načina, če nemški škofje in duhovni pusté, da jim do zadnjega krajcarja jemlje premoženje in jih v ječe tirajo; ali ni sramotno, če bi pri nas za nekatere goldinarje vladi pripoznali pravice, ki ji po cerkvenem pravu ne gredo?

(Konec prih.)

prepregajo pa tudi deželo od juga proti severu do zaliva biskajskega. Sledeči pregled naj kaže dolgost španjskih železnic v pristavljenih letih, merila je namreč

1848 leta	27.8 kilometrov,
1851 „	75.3 „
1858 „	1083 „
1860 „	1925 „
1864 „	3742 „
1867 „	5012 „
1870 „	5442 „
1873 „	5469 „

Razvitek španjskih železnic bil je v raznih dobah jako različen; sprva so se le počasi množile, poslej pa do leta 1870 primerno jako hitro. Leta 1870 pa so zidanje železnic ustavile nove državne prekucije, hude denarne stiske, ker jim pri političnih zmešnjavah tuji kapitalisti niso hoteli in jim še zmerom nočejo na pomoč priti. Razvitek španjskih železnic izražen je za nekatere dobe v sledečih številih; naredili so jih namreč

po 1848 do 1858 l.	1083 kil.	ali 108 kil.	vsako leto,
„ 1858 „ 1860 „	842 „	„ 421 „	„ „
„ 1860 „ 1864 „	1817 „	„ 454 „	„ „
„ 1864 „ 1867 „	1270 „	„ 417 „	„ „
„ 1867 „ 1870 „	430 „	„ 143 „	„ „
„ 1870 „ 1873 „	27 „	„ 9 „	„ „
„ 1848 „ 1868 „	5013 „	„ 250 „	„ „
„ 1860 „ 1870 „	3517 „	„ 351 „	„ „
„ 1848 „ 1873 „	5468 „	„ 227 „	„ „

Kako zeló so ravno politične prekucije in homatije in vsled teh prehude denarne stiske zavirale in še zavirajo razvitek železnic v zadnjih letih, ne kaže se le v navedenih absolutnih in relativnih številih, ampak še očitneje v številih, ki izražujejo, koliko železnic je bilo na Španjskem zadnja leta privoljenih in deloma uže v delu, katerih pa niso končali do sedanjega časa; pri premnogo črtah so delo po polnem opustili. Leta 1862 bilo je 3535 kilometrov železnih cest v delu; leta 1869 bilo je v delu 1717 kilometrov, 1870 leta 2026 po Nueva Guía de caminos de Hierro pa celó

2089, katerih so od takrat le malo malo dovršili.

Železnice primerjene s prebivalci in površjem španjske republike*) prišlo je (število prebivalcev zmerom primerno pristavljenemu letu)

1848 na 1 kl. žel.	413300 ljd. in 17848	kl. površ.,
1851 „ 1 „ „	180000 „ „	6663 „ „ „
1858 „ 1 „ „	14400 „ „	4627 „ „ „
1860 „ 1 „ „	8100 „ „	259 „ „ „
1867 „ 1 „ „	3240 „ „	99 „ „ „
1870 „ 1 „ „	3040 „ „	91 „ „ „
1873 „ 1 „ „	3050 „ „	91 „ „ „

*) Otoki Kanarski, ktere Španjci uradno vrstijo med evropske svoje pokrajine, niso tu všteti, niti gledé na prebivalce, niti gledé na površje zemlje. Mero španjsko pa sem tako preručnil, da je „nova milja“ španjska (legua nueva) štela 6680 metrov; španjska „zemljepisna milja“ (legua geografica), 20 na 1' ob ravniku) pa 5565 metrov; 1 legua cuadrada (španjska) ima po takem 31

(Dalje prih.)

Avstrijsko cesarstvo.

Iz marbeškega okraja, 25. jul. (Izv. dop.) O zadevi posilnega prilastenja farovškega vodnjaka za šolo v Vuhredu smo še to-le zvedeli: G. župnik je občinskega predstojnika dvakrat pismeno prosil, da naj odjenja od svojega krivičnega početja. Pri dotični sodnijski razpravi je nasprotnikov zastopnik dr. Fuster g. župnika tako-le nagovoril: „G. župnik! dovolite vendar-le, da cev sme v vodnjaku ostati, saj vam mora na tem biti, da s farani v miru živite, tudi za šolo morate kaj storiti.“ Čudno: G. dr. Fuster bi imel le enega konja, in tega bi mu kak tat odpeljal; doktor bi ga tožil in letá bi mu rekel; „G. doktor, pustite mi konja, da v miru živiva.“ Gotovo bi g. doktor tatovu konja ne prepustil. In g. župnik naj bi občinskemu predstojniku prepustil kos vrta in pa posilno v vodnjak postavljeno cev? Ker že itak nima nič zemljišča, razun betvice vrtica, ne more nobene živali rediti in mora kupiti vse razun vode, katero mu pa občinski predstojnik tudi hoče vzeti.

Župnikovi dohodki so 315 gl., postranskih zaslužkov ni, kajti je le 600 duš. G. dr. Fuster bi vendar le moral vedeti, da noben župnik ni lastnik, marveč le vžitnik; torej ne sme brez dovoljenja preč. knezoškofijstva in patrona ne pedenj zemljišča odstopiti in nobeni pravici se ne odpovedati.

Tukajšni gospodje duhovni so za šolo že veliko storili in še sedaj veliko store. Kolikor nam je znano, g. župnik T. Mraz pridno podučuje mladež in pri vsaki priliki v cerkvi farane opominja in prosi, naj otročiče zvesto v šolo pošiljajo. Kaj pa, ko bi g. dr. Fuster, ki ima presneto mastne dohodke, kaj za šolo storil? V tožbi je bila tudi ta točka, da je g. župnik g. učitelju vsled osebne prošnje dovolil, iz vodnjaka vodo zajemati; ko je pa vodnjak usabnil, mu g. župnik tega ni več dopustil. A vrlji učitelj je tajil, da je prosil; še le potem, ko mu je nasprotnikov zastopnik resno zapovedal: „Sprechen Sie pflichtschuldigst die Wahrheit,“ je g. učitelj pritrdil, da je g. župnika privoljenja prosil. Zanimivo je tudi, kakor se je pri razpravi prvomestnik okrajnega šolskega skladnega odbora A. R. vedel. Strmi svet! rekel je, da ni njegova dolžnost za šolo skrbeti. Do sedaj je namreč g. učitelj vodo dobival za se in za šolo od prvomestnika okrajnega šolskega odbora, kamor še 10 stopinj ni dalje. Šolski očetje, ki čast vživajo, so menda tudi dolžni za šolo skrbeti. Od kod pa za gosp. župnika izvira dolžnost, da bi za šolo moral odstopiti kos vrta pa vodnjak? A. R. ima pri šolskih sestrah v Šent-Petru blizu Maribora svojo hčerko v šoli, bi li mar tudi rekel: „Nisem dolžen za hčerko skrbeti?“

Z Dunaja, 26. julija. Vlada zdaj sestavlja in določuje predloge za deželne zборе. V začetku avgusta, ko se verne minister Lasser nazaj, bodo ministerska posvetovanja, v katerih se bo odločno sklepalo o predlogah za deželne, pa tudi delale priprave za državni zbor. Zbornica poslancev bo težko pred začetkom novembra meseca jela zborovati. Dva tirolska poslanca sta položila svoja mandata za državni zbor, ravno tako nek poljski poslanec. — Kakor poroča oficijozen list, se vlada pripravlja dobiti za župnika g. Hauthalerja odškodovanje. „Vat.“ misli, da to zadoštenje mora biti iz treh točk in sicer: 1. bi morali vsi pruski vladni in nevladni listi, če treba po sili, preklicati obrekovanje Hauthalerja, da je on vzročil napad; 2. bi morala

bavarska vlada onega suroveža, ki je napadel avstrijskega državljana in ž njim grdo ravnal, izvesti in ga kaznovati zavoljo posilstva, in 3. bi se morali Hauthalarju povrniti stroški, ki so mu izrastli iz tega ravnanja ž njim. Nekteri pruski listi trdijo, da je g. župnik dobil od Bismarka samega obžalovalno pismo. — Vojno ministerstvo je popustilo pogojevanje s Skenetovo družbo, ktera je do zdaj izdelovala obleko za vojno nošo, in se jela pagajati z drugimi obrtniki, ki so se oglasili s ponudbami. To je vzročilo veliko veselja, ker zdaj menda ne bo imel več monopola za izdelovanje vojaške obleke. Tako je prav.

Česka, 26. julija. Najimenitnejša novica, ki bode veselo odmevala po vsej Česki, je ta, da znani poslanec in vrednik Skrejškovski je bil 24. t. m. pomiloščen. Obsojen je bil na eno leto ječe ter je 9 mesecev svoje kazni že prestal. Pred nekaj časom nabirali so se po celej Česki podpisi na peticijo za Skrejškovskega pomiloščenje, pa ustavovorni liberalci, ki so z obsodbo hoteli uničiti svojega nasprotnika za vselej, bili so tedaj na vrhuncu svoje časti in oblasti ter so že vedeli pomiloščenje Skrejškovskega zabraniti. Ker se je sedaj to vendar le zgodilo, meni neki dunajski list, da to je znamenje pomirjive politike, morda celo prazumljenja s českim narodom. Naj si že bode, kakor hoče, to pa smemo reči, da cesarski rodbini vsigdar zvesti Čehi bodo vsled tega cesarja sprejeli z veliko večjo prisrčnostjo in navdušenostjo. „Vat.“ méni, da Škrejškovski bode morda zahteval pregled svoje pravde.

Volitev v nemškem Brodu, Polni in Hampolecu za deželni zbor zopet ni določena, kajti dobil je mladočeski kandidat 274, staročeski 240, ustavovorni pa 47 glasov. Treba bode tedaj še enkrat voliti.

Ogerska, 26. julija. „Vaterlandu“ se iz Karlovcev telegrafuje, da Stojkovič je po nasvetu vlade izvoljen za srbskega patriarha. Ker „Ogerski Lloyd,“ ki je prvi prinesel novico, da vlada ne bode potrdila Stojkovičeve volitve, že drugače govori in o srbskem kongresu ravno tako sodi, kakor „Srbski narod,“ zato je ta novica prav verjetna.

Iz Zagreba, 26. julija. Deželni zbor se zopet prične 5. t. m. Odsek za odprtje vseučilišča je vse evropske univerze povabil, da naj k odprtju univerze meseca oktobra pošljejo svoje zastopnike.

Hrvaška, 23. jul. (Izv. dop.) Naš zastopnik Šram je tedaj v imenu svojih sodrugov interpeliral ministra Zichy-a o priliki glasovanja za Oršavo-Temešvarsko železnico zaradi porabe madjarskega jezika namesto hrvaškega na državnih železnicah in zaradi alfeld-reške železnice, naglasivši pri tej zgodi pristranost ogerske vlade proti Hrvaški, ki ima pravico zahtevati, da se zidajo železnice tudi v njej, a ne samo v Ogerski, kajti ona plačuje za skupne posle tako kakor Ogerska. Kaj bode minister na to odgovoril, javil vam bodem v kratkem.

Ogerski levičarji se jezé na hrvaške zastopnike, ker so glasovali z vlado za Oršavo-Temešvarsko železnico, ter jim oponašajo, da so to storili samo za to, da jim minister dovoli rabiti hrvaški jezik pri železnicah. Kako kratkovidni, bolje, zlobni so ti Madjari! Menda vendar znajo, da zakon brani hrvaški jezik na naših železnicah a ne minister, ki bi ga rad odstranil. Hrvatje pa bi bili vse eno interpelirali ministra v tem pogledu, ki pa jim je tudi rekel, da bode vedno za odstranjenje hrvaškega jezika delal, kajti interpela-

cijo zahteva pravica, a ne obljuba ministrova. Iz tega se vidi, kako težak položaj imajo naši zastopniki v Pešti, in bilo bi zares bolje, da se v kratko oslobodimo tacega žalostnega zastopništva.

Naši poslanci so obiskali tudi ministra financij, Ghyczij-a, ter so ga prosili, da izposluje za mesto Zagreb tiste polajšave gledé davka hišnega, ktere ima Pešta. V Pešti je namreč vsaka novozidana hiša 20 let davka prosta. Za razvitek vsacega mesta je to lepa polajšava in tako bi bila posebno za Zagreb, kjer se je začelo mnogo zidati. Minister je obljubil, da bode to prošnjo v bodečem zasedanju ogerskega zbora uvažil.

Naše trgovsko — obrtniške komore so tako rekoč zaspale, treba jih je tedaj zopet k življenju obuditi. Minister trgovine Bartal, pri katerem so hrvaški poslanci bili, je obljubil, da bode skrbel, da se te za trgovino in obrt tako potrebne komore zopet obudé, samo naj bi mu Hrvatje poslali izveščé v tem pogledu, ter koliko je v Hrvaški komor in kako bi se dale bolje arondirati. Vse tedaj morajo naši poslanci v Pešti sami storiti, kar se tiče napredka naše domovine, mesto da poskrbi za take stvari naš minister Pejačević; on je zares najnepotrebnejši minister na svetu, kakor se iz vsega vidi. Da imamo tukaj marljivega človeka, vse naše zadeve bi se lepše reševale in vse bi bolje napredovalo. Ali kaj hočemo, ker morajo tudi leni in nespособni ljudje na svetu biti in živeti. —

V Zagrebu se snuje trgovinsko — obrtniška akademija, ki je nam potrebna kakor ribi voda. Že so predlogi, pretresani v več sednicah, za otvorenje te šole sprejeti. Se vé, da ne bomo imeli akedemije, kakoršna je v Beču, Pragi itd., nego ona bode za naše razmere in odnošaje vstvarjena po graškeje trgovinskeje akademiji v manjem obsegu. Učencev bode gotovo dosta, ker jih je letos samo na graškeje akademiji 54 iz Hrvaške, treba je le šolo odpreti. In tukaj je zopet tista stara že tolikokrat ponavljana tožba na dnevnem redu, da ni denarja. Akademija bi vsako leto stala do 16.000 gold. in poslopje do 50.000 gold. Ako pa pomislimo, da so za Bečko in Praško akademijo trgovci zbrali na 100.000 gl., je li ne bi mogli tudi hrvaški trgovci in obrtniki nabrati gori omenjene svote? Čeravno so oni, se ve, da mnogo siromašnej nego cis-lajtanski, je pa tudi svota mnogo manjša od unih. Tudi hoče vlada prevzeti plače za profesorje in potem bi bilo treba trgovcem vsako leto samo kakih 4000—5000 gl. doprinašati. Ta zavod bode spadal med srednja učilišča; morda se bode odprl že 1. oktobra. To bi bil zopet korak v kulturnem pogledu našega zapuščenega naroda.

Vnanje države.

Španjska. Nekteri dunajski oficijozni listi se poganjajo zdaj zelo nesramno za princa asturijskega. „Presse“ n. pr. piše: „Če je pravno stališče merodajno, pač ne bo težko dobiti kralja za Španjsko. Ta ni nihče drug, ko don Alfonz, princ asturijski, zaradi kterege se je Izabela 27. junija 1870 kraljestvu odpovedala. Mi ne vemo, kaka osoda je temu princu namenjena, ki zapusti naše mesto, kouchavši triletni poduk v Terezijanišču z najboljšim vspehom. Do zdaj je bil po skrbni odgoji varovan vseh onih vplivov, ki so zakrivilili nesrečo matere njegove.“ Dalje pripoveduje „Pr.“, da je Don Alfonz, kterege je mikalo stopiti na noge za svojo reč, te skušnjave vedno za-

tiral, češ, da hoče postati prej mož, potem še le pridobiti ljubezen in zaupanje Španjcev, ki Bourbonov ne marajo; na svojo od Boga mu dano pravico se ne bo skliceval. — To je pač hvalisanje, na katero bi se imeli Španjci loviti, naša misel pa je ta, da ravno naše liberalstvo je slaba šola za vladarje. — Trdnjava Cuenca se je morala vdati Karlistom, ki so rešili 700 vjetih. Republikanci pa so zavoljo tega zelo pobiti.

Ruska. Nadvojvoda Albrecht se je vrnil iz Moskve nazaj v Petrograd. — Pred posebnim senatom se je začela zoper 10 mladeničev in 2 ženski pravda, zavoljo razširjanja puntarskih oklicev.

Domače novice.

(Zrelotni izpit) na realki je končan; splošno so se učenci neki prav slabo obnesli, zlasti pri g. Aleksandru Suppanu. Pravijo, da eni še niso vedeli, kdo je bil Julij Cezar, kateri slovanski narodi prebivajo v Avstriji, itd. Pa kdo bi se temu čudil, kdor vé, da g. Aleks. Suppan se je imel z mnogo važnejšimi rečmi pečati, kakor s temeljitim podučevanjem učenec? Opomnimo le na njegove postne govore v novem realkinem poslopju o španjski inkviziciji, o katerih smo tedaj v „Slovenca“ obširnejše govorili. Res čudna je osoda, da ravno pri profesorjih, ki imajo usta vedno polna o velikanskem napredku in silni inteligenciji, učenci navadno najmanj znajo, ter svoje omikaše dejansko na laž stavljajo. Ko bi jih o zrelotni skušnji izpitovati smeli o inkviziciji, o celibatu itd., bi brž ko ne ponosno se odrezovali! Sicer pa g. Škendru ni zameriti, je še mlad, in morebiti ne pozna še taktike, katero prakticira profesor povéstničar na gimnaziji, kateri v enacih razmerah se po poprej naznanjenih vprašanjih slavno skazuje s svojimi dijaci! To vémo iz premnožih pa raznoterih virov. Razun te mu je zavdana še nova huda rana, kajti po prof. Heinrichovi ravnokar natisnjeni nadzorniku dr. Vrečku posvečeni geografiji, je s toliko marljivostjo izdelana dr. Suppanova neki čisto ob tla. Ti ljudje pa res ne poznajo pregovora latinskega: *Afflicto nonli addere afflictionem!*

(„Narodovo“ narodno načelo.) Ta list, ki se mnogo baha z narodnostjo, želi, da bi prusaki pridrli v Španijo zoper Karliste, ker je bil pruski „špijon“ od Karlistov ustreljen. — Učite se „narodnosti“ od „Slovenskega Naroda“! — Ta list se baha tudi s „svobodo“, zato privoši katoliškim društvom na Nemškem, da naj jih Bismark razpodi. — Kakor vitez „mušje borbe“, ki se vedno le v osebe zaletava, je zopet napadel nekatere domoljube po imenu. Ni čudo, kajti družega polja nima, ker stoji na podlagi laži.

(Smešnica.) Prof. J. Marn nam je v privatnem razgovoru zagotavljal, ako povemo v „Slovenca“ o „spridenem Narodovem študentu II.“, da bomo v naslednjem „Narodu“ brali: *mevža Marn! In — raca na vodi!* Komaj je sobotni „Slovenec“ priobčil ono za Francijo, morda še za Turčijo, ki je ravno zdaj vsa v tresku in polomu, prevažno notico o Davorinu Hostniku, že nas je nedeljski „Narod“ oveselil z dovtipno notico: *mevža Marn!* — Na to naj povemo „Narodu“, kar smo slišali iz priprostih ust: „Kolikokrat zatrobi „Sl. Narod“ mevža Marn, tolikokrat se krave na Golovcu in jarci na Krimu zakrohota jo nemevži Jurčiču, recte: Jarčiču!

(Kdaj prihajajo železnični vlaki v Ljubljano.) Na južni železnici: Osebni vlak iz Dunaja ob 2. uri 41 min. po noči, ob 3 uri 4

min. popoldne, brzovlak ob 6 uri 5 min. zvečer, mešanec ob 9 uri 17. min. zvečer. Iz Trsta osebni vlak ob 12 uri 43 min. po noči, 12 uri 57 min. popoldne, brzovlak ob 10 uri 31 min. zjutraj, mešanec ob 5 uri 8 min. zjutraj. Zadržujejo se brzovlaki po 4, osebni vlaki po 10 in mešanci po pol ure v Ljubljani. — Vlaki gorenjski ali Rudolfove železnice: Ob 1. uri 10 min. po noči in ob 6 uri 10 min. zvečer se odpelje vlak do Valentina, ob 1. uri 30 min. popoldne do Beljaka; prihajajo pa ob 2. uri 15 min. po noči in ob 8. uri 36 min. zjutraj iz Valentina, ob 2. uri 35 min. popoldne iz Beljaka. — Naj pridemo tu še željo izrečeno, da bi se pri vlakih, ki dohajajo v Ljubljano okoli poldne, napravila kosilna postaja v Ljubljani in ne več na Zidanem mostu, kjer je tako vse slabo, pa strašno drago. Tudi je večidel vsak navajen kositi okoli poldne, ne pa, kakor je zdaj, ob štirih popoldne ali še pozneje.

(Požigalna pisma) v podobi nič vrednih knjižur hoče trositi novo „narodno društvo“ pricvrknjenih „mladih Narodovcev“. Ni še sestavljeno in že naznanja „Narod“ prikazen papirnatega „lintverna“, kateri se bo spustil med ljudstvo. V sebi ima ta „monstrum“ dobro prezvečene govore dr. Razlaga, Vošnjaka in Pfeiferja (koliko?) v državnem zboru in enake otrobe, ktere bo trosil med ljudstvo, kjerkoli bo kdo maral za-nje. Koliko je vredna knjižura polna takega gradiva, tega nam ni treba praviti vse je rečeno, ako povemo, da po nji iščejo slavohlepni matadorji mladih lastne slave. Mi smo omenili nove prikazni le zaradi tega, da ne bo kdo v nji kacega zrnja iskal, ker bodo v nji samo pleve. Priporočamo pa jo vsem za — škrnicelje in majčkene potrebe.

(Na ljubljanskem gradu) je bilo 22. t. m. 13 jetnikov pomiloščenih.

Razne reči.

— Igralcem v svarilo. Iz Laških toplic na Štajarskem 25. julija se nam piše: Te dni je prišel v naše toplice zavolj zdravja premožen posestnik iz Zagorja J. P., ki sicer rad pa pošteno igra. Prodajalec v toplicah L. ga kmalu izvoha in na njegovo naznanilo pridejo sinoči štirje judje iz Siseka in Zagreba z brzovlakom, in se snidejo na tukajšnji pošti z enim posestnikom. Zdaj začno igrati neko loterijo, in posestnik pri tej priči zgubi 18 gld. Ker se pa te igre noče več vdeleževati, mu judje ponujajo igro makao. Pošteni poštar in gostilničar Ferdinand Vančura vidi, da imajo judje umazane kvarte ter pošlje hlapca po dvoje nove k točajju v toplice. Eden izmed unih judov pa gre iz gostilnice hlapcu naproti, mu dá 1 goldinar in pa svoje kvarte namesto novih ter se podá k počitku. Poštar prinesene kvarte pogleda, vpraša hlapca, kje jih je dobil, ter obvarovati posestnika nesreče, pravi, da nocoj ne pusti igrati, ker je že čez 10. uro. Kvarte so bile namreč vse zaznamovane in posestnik bi bil gotovo prišel ob ves denar (3000 gl.). Trije judje in prodajalec so jo danes kar peš pobrali iz tega kraja. Uni jud, ki je hlapca prevaril, je še tukaj zavarovan. Ker so judje posestniku tukajšnjih toplic po imenu znani, jih bode gospóska kmalo prijela in vso reč preiskala.

— Iz Hrvaškega se nam piše: Letina dozdej pri nas prav lepo kaže, razun onih nesrečnih krajev, kjer je toča vse vse pokončala. Žetev je že skoraj dokončana. Povsod so se zimske setve lepo obnesle, razun reži, katero je bil mraz nekoliko posmodil. Posebno

v Slavoniji se je pšenica prav izkazala; pri Oseku je zraslo na 2000° 374 vaganov pšenice — lep dokaz, kako se izplača dobro obdelovanje polja. Zarad obilne žetve začele so pa tudi cene žita padati. Vagan pšenice banaske stoji že samo 4 gold. Tudi cena moke je močno pala. Koruza po celi Hrvaške in Slavoniji neizmerno lepo kaže, ter se je nadjati dobre letine; tudi v Granici vse lepo kaže. Kako stoji v vinogradih, mi dozdej še ni na tanko znano; ko izvem, objavil bodem v kratkem.

— Disciplinarna preiskava zoper profesorja Benedikta na Dunajskem vseučilišči se je te dni začela, ker je dekana (ravnatelj) profesorja Langerja dolžil nečastnega dejanja.

Duhovske spremembe.

V Ljubljanski škofiji: G. Lapajne Jan., kapl. v Prečini, gre za svojo lastno prošnjo kot administr. v Dražgoše. — Umerl je č. g. Skale Jak., fajm., v Št.-Marjeti, 13 jul. (R. I. P.); fara je razpisana 15. jul.

V Lavantinski škofiji: Č. g. Mart. Krambergar je postal kurat v Kebeljnu. — Umrla sta č. gg.: Juri Caf, beneficijant na Ptujem, 3., in Martin Mihelin, župnik v pokoju v Brežicah, 14. jul t. l. R. i. p. — Gornjograška župnija je do 18. avgusta razpisana, beneficium na Ptujem pa do 22. avgusta t. l.

Eksekutivne dražbe.

31. junija. 2. Jan. Čelčnik-ovo (2910 gl.) v Ribnici. — 3. Štefan Bučar-jevo iz Volavelj v Litiji. — 3. Matevž Grmek-ovo iz Lazov na Vrhniki. — 2. And. Novak-ovo iz Knežaka (1800 gl.) v Bistrici. — 2. Jož. Šprohar-jevo iz Zarečja (2060 gl.) v Planini.

1. avgusta. 3. Jan. Stegu-ovo iz Št. Mihela v Senožečah. — 2. Ant. Zotlar-jevo iz Preske (584 gl.), — 2. Jan. Ulčar-jevo z Malega vrha (2334 gl.), obe v Litiji. — 1. Ant. Hrovat-ovo iz Hočevja (5905 gl.) v Vel. Lašičah. — 1. Ant. Berčan-ovo iz Brezja (2716 gl.), — 1. Jak. Česnovar-jevo iz Vač (3585 in 2826 gl.), — 1. Jern. Rant-ovo iz Spodnje Zadobrave (340 gl.), — 3. Jern. Jager-ovo iz Dobrujn (215 gl.), vse v Ljubljani.

Telegrafične denarne cene

27. julija.

Papirna renta 70.20. — Srebrna renta 75.15. — 1860letno državno posojilo 108.— — Bankine akcije 976 — Kreditne akcije 231.— — London: 110.85. — Srebr: 104.15 — Ces. kr. cekini —.— — Napoleon 8.85.

Denarstvene cene.

25. julija.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	70.35	70.40
5% renta v srebru	75.20	75.40
Srečke (lozi) 1854. l.	99.25	99.50
" " 1860. l., celi.	108.75	109.—
" " 1860. l., petinke	111.75	112.25
Premijski listi 1864. l.	134.25	134.—
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%	93.50	94.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—.—
Ogerske po 5%	76.75	77.—
Hrvaške in slavonske po 5%	79.—	78.—
Sedmogradske po 5%	73.50	74.—
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	976	979
Unionske banke	115.50	116.—
Kreditne akcije	232.25	232.50
Nižovstr. eskomptne družbe	895.—	905.—
Anglo-avstr. banke	150.50	150.25
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	160.—	160.50
Tržaške " 100 " k. d.	106.—	106.50
" " 50 " " "	52.—	53.—
Budenske " 40 gld. a. v.	25.—	25.50
Salmove " 40 " " "	31.—	32.50
Falff-jeve " 40 " " "	25.50	26.50
Clary-jeve " 40 " " "	28.50	29.50
St. Genois " 40 " " "	24.—	25.—
Windischgrätz-ove " 20 " " "	18.50	19.50
Waldstein-ove " 40 " " "	—.—	—.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.29	5.30
Napoleonsdor	8.85	8.85 1/2
Srebro	104.10	104.20

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.